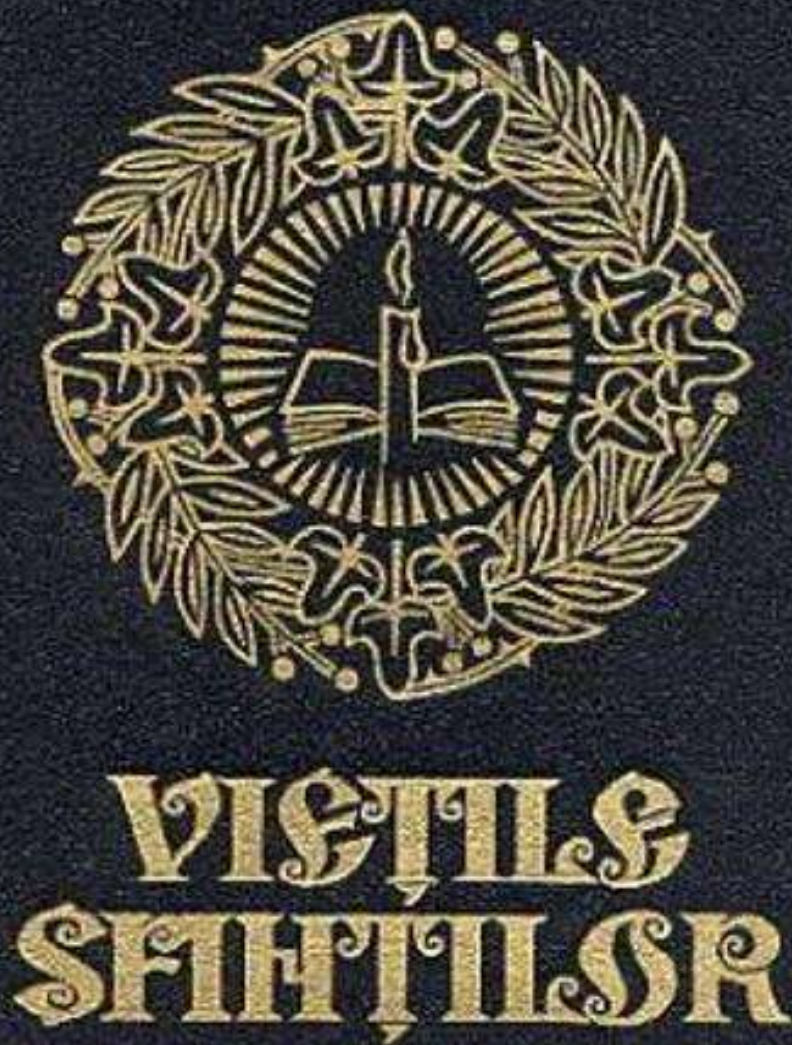

TEZĂUR LITURGIC
5 IANUARIE
SF.ATANASIE CEL MARE,
ARHIEPISCOPUL ALEXANDRIEI

VIATA
SF.CUVIOASE
SINCLITICHIA
DE LA
ALEXANDRIA

VIETILE SFINȚILOR-01
ROMAN,2001

PE
IANUARIB

Viața Sfintei Cuvioase Sinclitichia

Cea numită cu numele Sinclitichia a fost din Macedonia. Auzind strămoșii ei despre iubirea de Dumnezeu și credința în Hristos, ce se răspîndise în cetatea alexandrinilor, s-au dus acolo. Ajungînd în acea cetate și aflînd faptele mai mari decît vestea, au fost primiți cu prietenească dragoste. Ei nu se bucurau de mulțimea poporului, nici de mărimea caselor, ci mai mult de credința și dragostea cea adevărată, care erau mai prejos în patria lor.

Fericita Sinclitichia era nu numai cu neamul vestită; dar era împodobită și cu celelalte calități care în viață se socotesc veselitoare. Ea avea o soră și doi frați de un cuget cu dînsa, avînd și ei viață cinstită, dintre care unul, fiind în vîrstă copilărească, a răposat; iar celălalt, ajungînd la 25 de ani, era îndemnat de părinți la căsătorie. Însă pregătindu-se toate cele de veselie și săvîrșindu-se lucrurile cele după obicei, tînărul a zburat ca o pasăre din lațuri, făcînd schimb, în locul miresei pămîntești, cu soborul cel fără prihană al sfinților.

Sora lui, fiind încă în brațele părintești, își împodobește sufletul cu iubirea de Dumnezeu, iar purtările de grijă ale trupului le avea numai cît se cuvenea firii; ea era curată și la chip prea

frumoasă, încît mulți logodnici s-au apropiat de dînsa; pe de o parte bucurîndu-se de zestre, iar pe de alta gîndindu-se la neamul părinților și, pe lîngă acestea, aprinzîndu-se și de frumusețea fecioarei.

Deci, părinții îndemnau pe tînără spre nuntă, silind-o spre aceasta, ca prin ea să nu li se stingă neamul. Înțeleapta fecioară nicidecum nu se învoia cu asemenea sfaturi ale părinților, ci mai vîrtos, cu cît auzea de nuntă lumească, cu atît privea la cea dumnezeiască. Pe mulți logodnici trecînd cu vederea, ea își îndrepta ochiul la Mirele ceresc.

Ea era o adevărată ucenică a fericitei Tecla, urmînd aceleia întru învățături; pentru că amîndurora Hristos le era logodnic și același Pavel era aducător de Mire al amîndurora. Nici o altă cale din oraș nu cunoștea, decît pe a bisericii. Însuși David spune despre amîndouă în cîntările cele cinstite și dumnezeiești; pentru că în chimvale bine răsunătoare se veseleau sufletele lor cele încredințate lui Dumnezeu, în timpane și psaltiri cu zece strune trimiteau ele în sus cîntarea cea desăvîrșită. Chiar Mariam, pentru aceste fecioare, aducînd înainte cuvintele, zice: "Să cîntăm Domnului, căci cu mărire S-a preamărit". Iar mîncările dumnezeieștii nunți sînt de obște celor ce se ospătează, căci zice: Gustați și vedeți că bun este Domnul. Țesătura îmbrăcămintelor de

mireasă le era totuna, deoarece: Cîți în Hristos s-au botezat, în Hristos s-au și îmbrăcat.

Deci, la fel le era lor dragostea către Domnul, pentru că de aceleași dăruiri se învredniceau. Încă și cu nevoițele se întreceau, pentru că mucenicia fericitei Tecla o știau toți, cum s-a nevoit prin foc și fiare sălbatice. Apoi nici ostenelele acestei îmbunătățite nu trebuie a se tăinui; pentru că, dacă Unul era Mîntuitorul lor Cel dorit, apoi tot un vrăjmaș li se rînduia lor, adică diavolul.

Tecla socotea chinurile mai ușoare, pentru că ea surpase toată răutatea vrăjmașului; iar către Sinclitichia se arată mai ușor răutatea lui, pornindu-se prin uneltirile sale cele pierzătoare. Țesătura cea aleasă a hainei nu a înșelat ochiul ei, nici strălucirile cele de multe feluri ale pietrelor de mult preț. Chimvalul nu a amăgit auzul ei, nici fluierul n-a putut întoarce tăria sufletului ei. N-au înduplecat-o lacrimile părinților, nici vreo altă dojenire a rudeniilor, ci, avînd gîndul ca un diamant, și-a abătut în lături mintea sa.

Ca pe niște ferestre toate simțirile sale închizîndu-le, vorbea cu Mirele său, zicînd cuvîntul acela: "Precum sînt eu, așa și nepotul meu". Dacă-i veneau vorbe frumoase, fugea de acestea în cămărilor cele mai dinlăuntru ale sufletului,

aducîndu-se pe sine Domnului; iar cînd i se dădeau sfaturi folositoare, toată mintea sa o avea în primirea celor zise.

Postirea o avea așa de iubită, încît nimic nu-i era mai drag; pentru că o socotea păzitoare și temelia celorlalte. Dacă avea nevoie cîndva să mănînce, afară de vremea cea obișnuită, ea făcea împotriva celor ce mănîncă. Se îngălbenea de nemîncare și trupul ei era subțire, din pricina hranei puține. Deci, fericita aceasta cugeta cele zise de Apostol: Cu cît omul nostru din afară se strică, cu atît cel dinlăuntru se înnoiește.

Astfel se străduia, tăinuindu-se de mulți. Cînd părinții s-au dus din viața aceasta, învățîndu-se mai mult cu înțelepciunea, a luat și pe sora sa cu sine, pentru că era lipsită de vedere; apoi s-au depărtat de casele părintești și s-au dus la o curte a unei rudenii a sa, ce era mutată din cetate. După aceea, vînzînd toată avuția rămasă și împărțînd-o săracilor, a rugat pe unii din preoți a-i tăia părul; de atunci toată împodobirea a lepădat-o, pentru că este obiceiul la femei a socoti părul ca podoabă. Acesta era semn de a face sufletul ei curat.

De atunci s-a învrednicit de întîia numire feciorească, adică de călugărie; iar toată averea sa împărțînd-o săracilor, zicea: "De mare cinste m-am

învrednicit, încît nu sînt vrednică a mulțumi Celui ce mi-a dăruit acestea. Dacă pentru toate lucrurile din afară oamenii risipesc toată avuția lor, cu atît mai vîrtos, eu învrednicindu-mă de acest dar, nu se cădea oare ca odată cu averea a da și trupul? Toate sînt ale Domnului; pentru că al Domnului e pămîntul și plinirea lui". Prin aceste cuvinte, adică prin smerita cugetare, se liniștea, pentru care cu mult mai înainte în ogrăzile părintești se arăta foarte vrednică și iscusită, căci într-însa se înmulțea floarea nevoinței și a faptelor bune.

Cei care fără iscusință și fără socotire s-au apropiat de această taină dumnezeiască (călugăria) au pierdut ceea ce căutau, neprivind mai departe la faptele lor. Precum cei ce călătoresc se îngrijesc mai întîi de merinde, tot asemenea și aceasta, îngrijindu-se mai înainte de oarecare merinde, fără temere mergea spre cele de sus; pentru că, strîngînd mai înainte cele trebuincioase pentru săvîrșirea casei, punea temelia bună. Dar facerea caselor se urmează după plan, din materiile cele din afară; iar Sinclitichia a făcut împotrivă, pentru că nu aduna materiile cele din afară, ci mai vîrtos pe cele dinlăuntru. Banii săi dîndu-i săracilor, părăsind mînia și pomenirea de rău, și izgonind zavistia și mărirea deșartă, și-a zidit casa pe piatra al cărei turn este vestit, iar casa neînviforată.

Ca să nu zic multe, ea covârșea prin începuturi bune și pe cele ce aveau deprinderea vieții monahicești. Precum copiii cei isteți, fiind încă la începutul cărții, se întrec cu cei în vîrstă, care sînt de mai mult timp pe lîngă dascăli, așa și aceasta, arzînd cu duhul, întrecea pe celelalte.

Deci, viața ei cea pustnicească nu o putem spune, de vreme ce nimănui nu da voie a se face privitor, dar nici nu voia a fi cineva propovăduitor al vitejiilor ei. Cînd voia să facă bine, se îngrijea de ascunderea acestuia; iar aceasta nu o făcea pentru laudă, ci fiind întărită de darul ceresc; pentru că avea în minte acel grai dumnezeiesc, care zice: Să nu știe stînga ce face dreapta.

Astfel tăinuindu-se, săvîrșea cele cuviincioase făgăduinței. Iar din vîrsta cea dintîi și pînă la cea desăvîrșită, se ferea nu numai de întîlnirea cu vreun bărbat, dar fugea de multe ori și de cele de un neam cu dînsa. Aceasta o făcea pentru două lucruri: ori ca să nu se laude pentru covârșirea pustniciei, ori ca să nu se sustragă de la fapta bună pentru trebuința trupească. Așa gonea bîntuiețile cele dintîi ale sufletului, neiertîndu-l a se da înapoi pentru faptele cele trupești, ci, ca pe un copac stufos, curăța împrejur crengile sale neroditoare. Odraslele cele spinoase ale patimilor le deznădăcina prin postire și rugăciune. Apoi tot

trupul său îl supunea la multe osteneli și se îndestula cu puțină pâine și apă.

Cînd războiul vrăjmașului se ridica, mai întîi pe Stăpînul său Îl chema la rugăciune, spre a lupta împreună. Apoi îndată cu rugămîntea, Domnul era de față și fugea războiul. Cînd de multe ori vrăjmașul zăbovea la luptă și Domnul nu chinuia pe războinic, creștea prin aceasta iscusința sufletului celui îmbunătățit, fiind ca o adăugire a darurilor, și mai mult se întărea de biruință asupra vrăjmașului.

Sinclitichia nu numai că se îndestula cu puțină trebuință a hainelor, ci și de ospătările cele de dezmierdare se lepăda; căci pâine de tărîțe mînca, iar apă de multe ori nici nu lua și se culca jos pînă la o vreme oarecare. Deci, pînă înceta războiul, avea niște arme ca acestea, cu rugăciunea era îmbrăcată, iar coiful ei era din credință, pornită din nădejde și dragoste. Credința mergea mai înainte, strîngînd toate încheieturile sufletului ei; după aceea venea și milostenia.

Prin această biruință îndepărta vrăjmașul și ea se ușura în pustnicia cea aspră. Aceasta o făcea ca nu deodată să se dezlege de mădularele trupului, pentru că acesta ar fi fost ceasul biruinței; căci armele căzînd, care mai este nădejdea ostașului în

război? Unii fără măsură și fără cercetare, înfrînându-se cu ajunare, și-au adus rănire de moarte; și, lăsînd împotrivirea contra luptătorului, pe dînșii s-au nenorocit.

Sinclitichia însă nu făcea astfel, ci toate cu deslușire le făcea și cu vrăjmașul se lupta prin rugăciuni și pustnicie, iar în conducerea corăbiei sale purta grija de trup; pentru că și cei ce plutesc, ajungîndu-i iarna și viforul, rămîn nemîncăți, punînd tot meșteșugul lor împotriva primejdiei; iar cînd și-ar dobîndi viața, atunci pentru a doua scăpare se îngrijesc.

Apoi, avînd odihnă puțină, nu sînt fără griji, spre alinarea furtunii, nici de somn adînc nu se țin, gîndind asupra celor trecute, precum și asupra celor ce vor să fie, căci, deși iarna și furtuna au încetat, marea nu s-a împutînat, și dacă a trecut a doua primejdie, a treia poate să vină. Și dacă cele întîmplate s-au dus, cele ce pot veni sînt ca de față. Deci așa se petrecea cu Sinclitichia. Deși duhul poftelor l-a izgonit, dar ceea ce-l stăpînește pe acesta nu era departe. Drept aceea se cade neconținut a ne ruga, pentru nestatornicia mării și pentru sărătura răutății vrăjmașului.

Fericita, știind cu dinadinsul viforul de față al vieții și văzînd furtunile valurilor, cu osîrdie ocîrmuia

corabia sa, prin dreapta credință în Dumnezeu; pentru că aceasta o scotea neînvingătoare la limanul cel de mîntuire, avînd ca ancoră întemeiată credința în Hristos. Viața ei apostolească o petrecea în credință și sărăcie.

Strălucind prin credință și smerită cugetare, a săvîrșit această faptă de mîntuire; căci a călcat pe aspidă și pe vasilisc și peste toată puterea vrăjmașului, cum zice Scriptura. Ea știa că cine a fost slugă bună și credincioasă, deși peste puțin a fost credincios, peste multe avea să fie pus. A ținut piept războiului celui materialnic împotriva celui nematerialnic și s-a făcut steag de biruință. Cunoască dar toți mărimea credinței sale, a zis Pavel, adică începătorii și stăpînitorii. Pentru că, biruind puterile cele potrivnice, a cîștigat pe cele bune. Deci, astfel deosebindu-se, era săvîrșitoare a faptelor celor bune.

Vremea mergînd înainte și faptele ei bune înflorind, mireasma ostanelilor ei cele preamărite se ducea la mulți. Pentru că nu este, cum zice Sfînta Evanghelie, lucru ascuns care să nu fie arătat; căci știe Dumnezeu pe cei ce-L iubesc pe El, și a-i vesti spre îndreptarea celor ce aud. Deci, atunci, prin voia lui Dumnezeu, au început unele a veni la dînsa, spre a le vorbi. Pentru că prin cuvinte se

cunoșteau faptele vieții ei și mai mult se apropiau, vrînd a se folosi.

Acelea o întrebau pe dînsa, zicînd: "Cum putem a ne mîntui?" Iar ea, oftînd greu și multe lacrimi vîrsînd, nu le rîspundea. Apoi cele ce se adunaseră o sileau pe dînsa a spune măririle lui Dumnezeu. Fiind rugată mult, fericita Sinclitichia, după multă vreme, cu glas smerit, a spus graiul acela al Scripturii: Nu sili pe sărac, pentru că este scăpătat.

Cele de față, primind graiul, mai mult o întrebau, apoi prin graiurile Scripturii ziceau către dînsa: În dar ai luat, în dar dă; și vezi să nu plătești pedeapsa celui ce a ascuns talantul. Ea a zis către dînsele: "Ce vorbiți astfel pentru mine, păcătoasa, ca și cum eu fac ceva? De obște avem învățător pe Domnul și din aceleași izvoare scoatem apele cele duhovnicești. Apoi ne hrănim din același lapte al Așezămîntului celui vechi și al celui nou". Iar ele către dînsa ziceau: "Știm și noi că una este învățătura noastră, Scriptura și același este Dascălul; dar tu prin sîrguință ai sporit în faptele cele bune și cele ce s-au făcut de tine prin deprinderea bunătăților trebuie a sluji ca rînduială celor tinere, pentru că și Dascălul nostru Cel de obște aceasta poruncește".

Fericita, auzind aceasta, plîngea ca pruncii, însă cele adunate o rugau a înceta de plîns. După ce s-a liniștit, au început iarăși a o ruga, iar ea, milostivindu-se și cunoscînd că cele zise nu-i aduc ei laudă, ci celor de față le aduc folos, a început a zice către dînsese astfel: "Fiicelor, toți și toate știm a ne mîntui, dar pentru a noastră nepăsare, ne lipsim de mîntuire. Se cade mai întîi a păzi cele cunoscute prin darul Domnului, adică acestea: Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată virtutea ta, și pe aproapele tău ca pe tine însuși.

Aici este începutul legii și împlinirea darului. Scurtă este glăsuirea cuvîntului, dar multă și nemărginită este puterea ce iese din acestea; căci toate cele de suflet folositoare, de acestea atîrnă. Chiar și Pavel mărturisește, zicînd: Dragostea este sfîrșitul legii. Deci oamenii de treabă care vor spune că, după darul duhului, sînt din dragoste și cu dînsa sfîrșesc; atunci mîntuirea aceasta este, adică dragostea cea curată.

Se cade a adăuga și aceasta ca urmare a dragostei, adică: "Fiecare din noi cunoscînd ceea ce este, să dorească cele mai mari". Dar ele nu se dumireau la cele zise și iarăși o întrebau. Iar ea le-a zis: "Știți pilda din Evanghelie despre sămînța care a dat una o sută, alta șaizeci, și alta treizeci. Deci suta este cinul nostru călugăresc, șasezecimea este

ceata celor înfrînați, iar treizecimea a celor ce viețuiesc cumpătat. Adică bine este a trece de la cele treizeci spre cele șaizeci și de la cele de șaizeci spre cele de o sută. Pentru că de la cele mai mici la cele mai mari este bine a spori; iar a merge de la cele mai mari spre cele mai mici nu este fără primejdie; pentru că cel ce o dată s-a plecat spre cele rele, nici într-unele mai puține nu poate sta, ci ca într-un fund de pieire se coboară. Deci, făgăduind cineva feciorie, pricinuieste păcate de nu se va păzi. Iar dacă vom viețui cumpătat, măcar de cele treizeci ne vom învrednici.

Deci, cunoscut să vă fie că tot gîndul rău vine de la vrăjmaș; căci cel ce merge de la cele mai mari spre cele mai mici, se rănește de cel potrivnic. Pentru că cel care face aceasta, se judecă ca un ostaș fugar și nu se învrednicește de iertare. Căci, dacă a fugit de făgăduială, ia pedeapsă. Deci se cade, precum mai înainte am zis, a păși înainte de la cele mai mici spre cele mai mari. Aceasta o învață și apostolul, zicînd: Cele din urmă uitînd, la cele dinainte priviți. Astfel se cade, ca cei ce au suta, pe aceasta a o păstra și a nu o da înapoi. Pentru că se zice: Cînd veți împlini toate, ziceți atunci în sine că sîntem robi netrebniți. Deci se cade ca noi cele ce am ales cinul acesta, să păzim cumpătarea mai mult decît cele din lume; pentru că acelea se uită cu necuviință și rîd fără rînduială. Iar noi și de

acestea lăsându-ne, să ne suim mai sus spre faptele cele bune. Din ochi să scoatem nălucirea cea deșartă; căci Scriptura zice: Ochii tăi să vadă cele drepte. Iar limba să o oprim de la niște păcături ca acestea. Pentru că este necuvios a rosti graiuri urâte; și nu numai de a spune cele deșarte, se cade a ne lăsa, ci și de a le auzi.

Acestea sînt cu puțință a le păzi, dacă nu vom ieși des în lume. Pentru că prin simțurile noastre, deși nu voim, intră furii. Cum poate casa a nu se înnegri, venind fum din afară și ferestrele fiind deschise? Deci se cuvine a părăsi mergerile la târg, pentru că grea vătămare va fi nouă a privi pe ulițe. Iar cînd ne vom închide, nici acolo nu trebuie să fim fără grijă, ci a priveghea; pentru că s-a scris: Privegheați.

Cu cît ne întemeiem că avem întreaga înțelepciune, pe atît ne adunăm gînduri deșarte. Căci cel ce zice cunoștință, zice durere; pentru că pe cît sporesc sîrguințele, pe atît avem necazuri. Dacă biruiești desfrînarea, atunci vrăjmașul îți pune în minte alte gînduri. Deci, se cade a nu ne învoi cu nălucirile, căci s-a scris: "Dacă duhul celui ce stăpînește se va sui peste tine, locul tău de luptă să nu-l lași; pentru că învoirea cu gîndurile este deopotrivă cu desfrînarea lumească. Cei puternici cu putere vor fi certați. Deci, mare este nevoița contra duhului

desfrînării; pentru că acesta este capul vrăjmaşului răutăţii şi al pieirii, despre care fericitul Iov zicea către diavol: "Cel ce ai putere peste plăcerea pîntecelui".

Deci, prin multe măiestrii, diavolul se porneşte asupra oamenilor iubitori de Hristos. A rănit pînă şi monahi care fugeau de tot felul de chipuri, dar i-a amăgit prin vorbă cucernică; pentru că acesta este lucrul vrăjmaşului: îmbrăcîndu-se în cele străine, pe furiş vrea să înşele. Arată grăunţe de grîu şi pune sub dînsul cursă. Ni se pare că şi Domnul pentru aceasta zice: Ei vin la voi în îmbrăcăminte de oi, iar pe dinăuntru sînt lupi răpitori.

Deci, ce vom face? Să ne facem înţelepţi ca şerpii şi blînzi ca porumbeii, avînd gînd bun împotriva cursei lui, spre a nu ne birui pornirile diavolului; căci blîndeţea porumbelului arată curăţirea faptei. Orice lucru bun se săvîrşeşte cu fuga de cel rău. Dar cum vom fugi de ceea ce nu ştim? Deci se cade a ne păzi de reaua măiestrie a acestuia: Care împrejur umblă, căutînd pe cine să înghită. Trebuie totdeauna a priveghea, căci şi vrăjmaşul prin lucrurile cele din afară priveghează, iar prin gîndurile cele dinăuntru împilează; dar mai mult pe cele dinăuntru, pentru că noaptea şi în fiecare zi şi cu meşteşug se apropie. De ce lucru avem

trebuință la războiul cel de față? Este învederat că de pustnicie dureroasă și de rugăciune curată; și acestea sînt, în scurt, doctoria vindecătoare de tot gîndul. Se cade încă a întrebuița și lucruri osebite, spre a goni această vătămare a sufletului. Iar dacă se face vreo nălucire prin cuvînt deșert, se cade a o pedepsi. Deci, prin niște gînduri ca acestea, cu cuviință este a izgoni necurata răutate și cum un cui scoate pe alt cui, așa și pe diavolul. Dar mai mult decît toate este a stăpîni pîntecele, pentru că numai astfel va fi cu puțință a înfrîna și dezmierdările de tot felul.

Deci, fericita Sinclitichia era ca la un ospăț dumnezeiesc al celor de față; pentru că din paharul înțelepciunii se înveseleau, dîndu-le dumnezeiască băutură și fiecare dintr-însa primea ceea ce voia. Iar una din cele ce se adunaseră o întreba, zicînd: "Este o bunătate lipsa?" Iar ea a zis: "Este foarte desăvîrșită bunătate celor ce pot, pentru că cele ce rabdă acestea au necaz adesea cu trupul, iar cu sufletul au odihnă".

Căci precum hainele se spală întorcîndu-se și călcîndu-se, așa și sufletul cel tare, prin sărăcia cea de bună voie, mai mult se întărește; iar cele ce au gîndul mai neputincios, prea puțin necăjindu-se, pier ca hainele cele rupte, nesuferind spălătura cea bună. Sfîrșitul hainelor este de multe feluri;

căci unele se rup și pier, iar altele se înălbesc și se înnoiesc. Bun odor este lipsa, la bărbatul înțelept; căci este frîul păcatelor celor cu fapta.

Se cade dar, negreșit, a se iscusi mai întîi în postire, în culcarea pe jos și în celelalte fapte și astfel, a cîștiga această faptă bună; pentru că cei ce nu au făcut astfel, ci deodată au gîndit la lepădarea banilor, desăvîrșit s-au robit de regrete. Pentru că banii sînt unelte îndulcitoare ale vieții. Deci, ucide întîi meșteșugul tău, adică lăcomia pîntecelui și viața cea cu desfătări, și astfel lesne vei putea tăia puterea banilor; că cel ce n-a lepădat pe cea dintîi, cum va putea da afară pe cea de a doua?

Pentru aceasta și Mîntuitorul vorbind către bogat, nu deodată îi poruncește lepădarea banilor, ci mai întîi îl întreaba dacă a împlinit poruncile legii. La urmă îi zice: Du-te, vinde-ți averile tale și dă-le săracilor, apoi vino și urmează-Mi. Deci, bună este sărăcia pentru deprinderea bunătăților. Pentru că, făcînd lepădarea tuturor celor de prisos, se îndreptează către Domnul, cum zice acel dumnezeiesc cuvînt: Ochii noștri către Tine nădăduiesc și Tu dai hrană la bună vreme celor ce Te iubesc pe Tine. Cei săraci mare folos au, că neavînd mintea spre vistieria cea de pe pămînt, privesc la împărăția cerurilor. Săracii socotesc

întrebuințarea argintului ca un nimic și-l au numai la hrana de peste zi. Aceștia au temeiul credinței, pentru că Domnul a zis către dînșii a nu se îngriji pentru ziua de mîine: că păsările cerului nu seamănă, nu seceră și Tatăl cel ceresc le hrănește.

Vrăjmașul se biruiește mai mult de cei necîștigători, pentru că nu are cu ce să-i vatăme. Ce să facă duhul cel potrivnic? A arde satele? Dar nu sînt. A pierde dobitoacele? Nici pe astea nu le au. A se lipsi de copii? Dar nu au. Deci mare pedeapsă asupra vrăjmașului și visterie de mult preț sufletului este lipsa; dar cu cît aceasta este minunată și prea înaltă către fapta bună, pe atît de rea și lesnicioasă la răutate este iubirea de argint. Dumnezeiescul Pavel pentru aceasta a zis că a tuturor relelor este pricina. Pofța bogăției aduce jurămîntul strîmb, furțișagul, răpirea, lăcomia, desfrînarea, zavistia, uciderea, urîciunea de frați, războiul, slujirea de idoli, apoi odraslele acestora: fățarnicia, momirea, luarea în rîs; deci pricină a tuturor acestora se mărturisește iubirea de argint; pentru aceea Apostolul a numit-o mamă a tuturor relelor.

Dumnezeu pedepsește pe iubitorii de argint. Drept aceea le este nevindecată rana. Cel ce nu are nimic, puține poftește, iar dobîndind ceva, mai

multe nu pofteste; cel ce are o sută de arginți și pofteste o mie, iar aceștia agonisindu-i, merge către nemărginire. Astfel, neputînd să cîştige atît, de-a pururea se plîng de sărăcie.

Iubirea de argint are cu sine de-a pururea zavistia și așa strică întîi pe cel ce o are. Căci precum viperele născîndu-se, întîi pe mamele lor omoară, mai înainte de a mușca pe alții; așa și zavistia pe cel ce o are, pe el îl veștejește mai înainte de a se duce la alții. Mare lucru este dacă am putea răbda atîtea dureri, căutînd argintul cel lămurit; căci în multe patimi nevindecate cad vînătorii lumii deșarte. Spargeri de corăbii pătinesc, prădătorii îi întîlnesc, pe pămînt cad între tîlhari, sufăr furtună și vînturi silnice și, de multe ori cîștigînd, singuri se socotesc săraci, față de cei ce îi zavistuiesc; iar noi nicidecum nu ne gîndim la primejdii ca acestea, pentru cîștigul cel adevărat.

Dacă vom agonisi cît de puțin bine, ne mărim pe noi înșine, fiind pildă oamenilor. De multe ori nici fapta n-o scoatem în povestire. Trebuie să punem toată sîrguința ca să ascundem cîștigul faptelor, iar cele ce povestesc isprăvile lor, să caute a spune și neajunsurile. Iar dacă acestea se ascund, ca să nu se prihănească de cei ce le aud, cu mult mai vîrtos se cade a le păzi de a le spune pe cele bune, căci, spunîndu-le pe acestea, se înstrăinează de

Dumnezeu. Precum o comoară arătîndu-se, se împruținează, așa și fapta cea bună, făcîndu-se cunoscută și vădită, se pierde. Și precum ceara se topește de fața focului, așa și sufletul se slăbește de laude. Dacă lauda lipsește de tărie sufletul, negreșit ocară aduce la mărime fapta lui bună: bucurați-vă și vă veseliți cînd vor spune oamenii toată minciuna asupra voastră. Și se zice: În necaz m-ai întărit pe mine. Și iarăși: Ocară a așteptat sufletul meu. De asemenea, altele zeci de mii ca acestea se pot auzi în Sfînta Scriptură.

Este întristare folositoare și întristare aducătoare de stricăciune; deci, una este a suspina pentru ale sale păcate și alta pentru necunoștința aproapelui; una spre a nu cădea din scop, iar alta să se atingă de bunătatea cea desăvîrșită. Deci acestea sînt chipurile întristării celei adevărate. Iar duhul trîndăviei se cade a-l izgoni prin rugăciune mai ales, și prin cîntare de psalmi.

Ținîndu-vă de grijile cele bune, nu se cuvine a socoti că este vreun folos în viață; căci Scriptura zice: Tot capul este în durere și toată inima în întristare; pentru că astfel Duhul Sfînt a spus de viața monahicească și cea lumească. Prin durerea capului se înțelege tainic chipul monahicesc; pentru că cel ce domnește este capul. Iar despre durere a zis că toată fapta cea bună prin dureri se

isprăvește. Apoi, prin întristarea inimii, a arătat chipul cel nestatornic și înrăutățit al celor lumești. Inima s-a numit locuință de mînie și întristare. Deci, să nu fim tîrîți pe furiș de cuget, lăudîndu-ne, că vom avea negrijă de lume.

Cele din lume nasc cu greu și cu primejdii și pătinesc multe la hrănirea de lapte și cu copiii care bolesc; iar toate acestea le rabdă neavînd sfîrșit al durerii. Pentru că cei născuți ori se vatămă la trup, ori fiind crescuți rău, cu vicleșugucid pe cele ce i-au născut.

Deci, acestea știindu-le, să nu ne amăgim de vrăjmașul, ca și cele ce în lume au viață slobodă și fără grijă. Pentru că cele ce nasc prin dureri, se sfîrșesc, iar nenăscînd, ca niște sterpe și neroditoare se disprețuiesc. Dar acestea le zic vouă, ca să vă întemeiați contra celui potrivnic. Nu tuturor sînt potrivite cele zise, ci numai celor ce voiesc viața cea monahicească. Căci, precum la oricare ființe nu le priește aceeași hrană, astfel nici tuturor oamenilor nu folosește același cuvînt.

Nu se cade a pune vin nou în oale vechi. Pentru că într-alt fel se ospătează cei plini de cunoștință și într-alt chip cei ce gustă din pustnicie, precum și cei ce sînt norociți în lume. Căci precum ființele, unele sînt de uscat, altele de apă, iar altele

zburătoare, la fel și oamenii. Unii jumătate de viață sînt ca cele de uscat, iar alții caută către cele înalte, ca cele zburătoare, iar alții cu apele păcatelor sînt acoperiți ca peștii. Căci am venit, zice Scriptura, în adîncurile mării și viforul m-a copleșit. Aceasta este firea ființelor. Iar noi ca niște vulturi avînd aripi, să zburăm peste cele mai înalte și să călcăm peste leu și peste balaur; iar pe cel ce altă dată stăpînea, acum să-l stăpînim. Aceasta o vom face dacă toată socoteala minții noastre o vom aduce Mîntuitorului. Însă cu cît noi ne suim către înălțimi, vrăjmașul ne ispitește cu cursele sale.

Deci, dacă și către nălucirea cea pămîntească ne pune multe împotrivă, cu atît mai vîrtos către Împărăția cerurilor ne va zavistui. Se cade dar în tot chipul a ne într-arma. Precum o corabie uneori se cufundă de multele învăluri din afară, iar alteori prin strîngerea apei se îneacă; așa și noi uneori ne pierdem prin păcate, alteori prin gîndurile cele dinlăuntru ne prăpădim.

Deci, se cade a ne feri de lovirile cele din afară ale duhurilor, precum și de necurățiile cele dinlăuntru ale gîndurilor. Apoi totdeauna se cuvine a priveghea cu gîndul. Pentru că vrăjmașul ca pe o casă vrînd a ne surpa, ori de la temelii aduce

căderea, ori de la acoperămînt începînd, o strică toată, ori prin ferestre intrînd, întîi pe stăpînul casei îl leagă și astfel robește toate. Deci ca o temelie sînt faptele cele bune, iar acoperămînt este credința, ferestrele sînt simțurile, prin care ne dă război vrăjmașul.

Drept aceea, se cade a fi cu mulți ochi acela ce voiește a se mîntui. Pentru că nu este loc aici de neîngrijire; căci Sfînta Scriptură zice: Să se păzească cel ce stă, să nu cadă. Viața noastră s-a numit "mare" de către sfințitul cîntător David. Căci părțile mării, unele sînt pietroase și pline de fiare, iar altele alinate. Deci, noi în partea cea alinată a mării părem a înota, iar cei din lume în cea primejdioasă. Adică noi înotăm ziua, povățuindu-ne de soarele dreptății, iar aceia noaptea, duși de necunoștință.

De multe ori omul este în furtună și în întuneric, dar priveghind, poate a-și mîntui caiacul său; iar noi întru alinare prin nepăsare ne cufundăm, lăsînd cîrma dreptății. Deci, vadă cel ce stă ca să nu cadă, căci cel ce a căzut, o grijă are, ca să se scoale; iar cel ce stă, păzească-se ca să nu cadă.

De multe feluri sînt căderile. Căci cei ce au căzut, s-au lipsit de ședere; iar căzînd, nu s-au vătămat. Cel ce stă bine, să nu defaime pe cel căzut, ci să se

înfricoșeze, ca nu, căzînd, să se pogoare în prăpastia cea mai de jos. Căci nu se poate cere ajutor din adîncul puțului, fiindcă strigarea nu se aude. Pentru că zice dreptul: Să nu mă înghită pe mine adîncul, nici să-și închidă peste mine puțul gura sa.

Vezi ca și tu, căzînd jos, să nu te faci mîncarea fiarelor. Cel ce a căzut, nu mai închide ușa, iar tu nicidecum să nu adormi, ci de-a pururi să zici cîntarea: Luminează ochii mei, ca nu cumva să adorm întru moarte, ca nu cumva să zică vrăjmașul meu: m-am întărit spre el. Priveghează necurmat din cauza leului care răcnește. Aceste graiuri folosesc nu spre a se înălța cineva, ci a se întoarce și a suspina, spre a se mîntui.

Vezi-te pe tine, care stai bine, pentru că îndoită frică este asupra ta; ori ca să nu te întorci spre cele de demult, căzînd asupra ta vrăjmașul, ori ca să nu te împiedici, alergînd. Pentru că vrăjmașul nostru, diavolul, de multe ori ne trage înapoi, cînd va vedea pe suflet zăbovind și fiind pregetător. Ori pârîndu-i-se sîrguitor și ostenitor către pustnicie, intră pe furiș, adică prin mîndrie și astfel pierde sufletul.

Această armă de pe urmă, adică mîndria, este mai presus decît toate relele. Prin ea diavolul a căzut și

tot prin ea, pe cei mai puternici dintre oameni se ispitește a-i surpa. Precum cei iscusiți dintre războinici, după ce cheltuiesc săgețile cele mai mărunțele, fiind puternici și viteji, pun înainte sabia cea mai tare decît toate; astfel și diavolul, după ce cheltuiește undițele cele dintîi ale sale, atunci uneltește paloșul cel mai de pe urmă, adică mîndria. Care au fost, dar, cursele lui cele dintîi? Arătat este că lăcomia pîntecelui, iubirea de dezmierdare și desfrînarea. Pentru că aceste duhuri vin la vîrstele cele tinere; pe care le face să urmeze: iubirea de argint, lăcomia și cele asemenea acestora.

Deci, cînd ticălosul suflet va trece deasupra acestora, cînd și peste dezmierdările cele rele va sări, cînd argintul îl va defăima, atunci de pretutindenii, răucugetătorul, nedumerindu-se, îi supune lui pornire fără rînduială, pentru că îl face pe dînsul cu necuviință a se ridica asupra fraților. Este pierzătoare această otravă a vrăjmașului. Pe mulți deodată întunecîndu-i, i-a coborît, dînd sufletului înțelegerea cea rea și purtătoare de moarte; căci înșală pe om că a ajuns cele neștiute celor mulți și că în posturi întrece pe mulți, fălindu-se cu mulțimea de vitejii.

Apoi uită toate cele ce a păcătuit, pentru a se înălța asupra celor ce sînt împreună cu el; căci ca

pe furiș sînt scoase din mintea lui greșelile, și aceasta n-o face spre folosul lui, ci ca să nu poată zice acel glas doctoricesc: Ție, unuia, am păcătuit, miluiește-mă; nici nu-i dă voie a zice: Mă voi mărturisi Ție, Doamne, cu toată inima mea. Cînd după socoteala minții sale, a zis: Mă voi sui și voi pune acolo scaunul meu, atunci pare că se și vede în acel loc, ascuns, de sus, pe scaun de învățător sau de doctor. Deci sufletul cel ce astfel s-a amăgit, se strică și piere, fiind atins de o rană ce are nevoie de vindecare.

Deci, cînd niște gînduri ca acestea stau în mintea noastră, se cade neconținut a cugeta la aceste cuvinte dumnezeiești: Eu sînt vierme, și nu om și la alt loc, unde se zice: Eu sînt pămînt și cenușă. Apoi graiul proorocului Isaia, care zice: Toată dreptatea omului este ca o cîrpă lepădată. Dacă vreunele vor rămîne în acele gînduri, mai bine să intre în viață de obște; apoi să se certe și să se dojenească de cele de o vîrstă și să se aducă lor spre citire viețile sfinților. După aceea neascultarea este boala mai rea. Drept aceea, numai prin fapta care e împotriva neascultării, este cu puțință a curăța sufletul. Pentru că ascultarea, zice Scriptura, este mai presus de jertfă.

Deci se cade a înlătura gîndul de mărire, căci de se va afla sufletul nebăgător de seamă și pregetător,

ba uneori și amorțit spre sporirea binelui, neascultarea este pricina. Diavolul voiește a răzvrăti toate; adică pe cei sîrguitori și pustnicești se silește a-i face să uite nelegiuirile cele făcute, căci voiește să se înalțe prin mîndrie.

Sufletelor de curînd venite le pune înaintea ochilor toate păcătuirile, ca printr-însele să aducă deznădăjduire, căci zice uneia: "Tu, fiind desfrînată, nu poți fi iertată"; iar alteia îi zice: "Tu, fiind lacomă, îți este cu neputință a dobîndi mîntuire". Deci, pe sufletele care se îndoiesc astfel, se cade a le mîngîia și a zice: "Raab era desfrînată și prin credință s-a mîntuit;

Pavel era persecutor și s-a făcut vas de alegere. Matei era vameș, dar nimeni nu știa darul acestuia; tîlharul prăda și ucidea, dar întîi lui i s-a deschis ușa Raiului." Deci, la acestea gîndind, să nu-ți deznădăjduiești sufletul tău, iar pe acelea care s-au robit din mîndrie și din cele care se cred mai mari, se cade a le vindeca și a le zice: "Ce te-ai umflat ca una ce nu mănînci carne? Alții nici pește nu vād. Dacă vin nu bei, ia seama că alții nici untdelemn nu mănîncă. Pînă seara postești? Dar alții două și trei zile ajunează. Dacă nu te speli, cugeți mari lucruri?"

Dar mulți pentru patimă trupească nicidecum baie n-au făcut. Te minunezi că dormi chinuit și în așternut de păr? Dar alții se culcă pe jos neîncetat, ci, dacă ai făcut-o, nimic bun n-ai făcut, pentru că unii chiar pietrele le pun sub ei, ca să nu se gîndească la dezmierdare, iar alții au privegheat toată noaptea. Chiar făcînd toate acestea și făcînd desăvîrșită pustnicie, să nu cugeți a fi măreț; pentru că diavolii mai mult decît ale tale au făcut și fac, nici nu mănîncă, nici nu beau și în pustie petrec. Dacă chiar în peșteră locuiești, ți se pare că faci lucru mare?"

Deci, prin niște gînduri ca acestea, va fi cu puțință a vindeca patimile cele potrivnice; căci precum un foc care arde cumplit, piere, dacă se împrăștie și nu are vînt, tot așa și fapta cea bună zboară prin trecerea cu vederea, dacă se împrăștie repede lauda ei; tot așa piere binele prin lenevire, cînd nu vom avea răcoreala Sfîntului Duh. Sabia cea ascuțită se strică lesne de piatră; așa și pustnicia piere prin mîndrie. Drept aceea, se cuvine, de pretutindeni a îngrădi sufletul, iar pentru pustnicia cea arsă desăvîrșit de arșița mîndriei, trebuie a ne pleca spre locurile cele umbroase, apoi chiar a tăia uneori ramurile cele de prisos, ca să fie rădăcina mai întărită.

Pe cel cuprins de deznădăjduire se cuvine a-l sili să caute în sus, prin gândurile cele mai înainte zise, pentru că sufletul acestuia zboară tot pe jos. Căci chiar cei mai buni din lucrătorii de pământ, când vor vedea un răsad slab și neputincios, îl udă cu îndestulare, și de multă purtare de grijă îl învrednicesc, ca să crească; iar când vor vedea în răsad vreo odraslă înainte de vreme, obișnuiesc a tăia împrejur cele de prisos. Doctorii pe unii bolnavi îi hrănesc destul și îi îndeamnă la plimbare, iar pe alții îi feresc de mîncare. Deci, arătat este cît de mare-i mîndria, între răutăți.

Aceasta o arată fapta cea potrivnică ei, smerita cugetare. A o cîștiga pe aceasta este foarte greu; căci dacă cineva nu va lepăda slava, nu va putea dobîndi această visterie. Așa de mare este smerita cugetare, încît toate faptele bune poate să le urmeze diavolul, iar pe aceasta nici nu voiește a o ști. Apostolul Petru, știind temeiul ei, ne poruncește a ne împodobi pe dinăuntru cu smerită cugetare și toți, făcînd cele de folos, cu aceasta a se încununa.

De postești, de miluiești, de înveți, de ești cumpătat și priceput, pe aceasta ca zid nesurpat pune-o în față; toate faptele cele bune ale tale să le cuprindă smerita cugetare. Căci precum este cu neputință a se face corabie fără cuie, tot astfel este

cu neputință a se mîntui omul fără smerita cugetare. Iar că este bună și mîntuitoare, să știm că Domnul, împlinind rînduiala către oameni, cu aceasta S-a îmbrăcat, cînd zice: Învățați-vă de la Mine că sînt smerit și blînd cu inima. Vezi cine este Cel ce zice așa, ca desăvîrșit să I te faci ucenic. Deci, să ți se facă început și sfîrșit al bunătăților smerita cugetare. Cugetul smerit formează nu numai pe omul cel dinăuntru, în chip tainic, ci și pe cel din afară. Ai păzit toate poruncile? Știe Domnul. Chiar cînd toate astea le veți face, ziceți: Sîntem niște robinetrebnici.

Deci, smerita cugetare se capătă prin ocări, prin dosădiri, prin răniri, ca să auzi zicîndu-ți-se nebun și lipsit de minte, sărac și scăpătat, neputincios și simplu, nesporit în lucruri, necuvîntător întru grăire, urît la chip, slab în putere. Acestea sînt semnele smeritei cugetări. Acestea Domnul le-a auzit și le-a pătimit, pentru că i-au zis că este samarinean și că are diavol. El chip de rob a luat, a fost pîlmuit și a primit răniri. Deci, se cade a urma și noi această smerită cugetare cu fapta. Sînt unii care se fățarnicesc și se smeresc prin formele cele din afară, vîinînd prin aceasta slavă; dar din roadele lor se cunosc. Pentru că pe deasupra fiind smeriți, unii ca aceștia nu au suferit nimic, ci numai ca un șarpe și-au dat veninul".

La cuvintele acestea, fecioarele cele adunate se bucurau foarte și iarăși mai așteptau sfaturi și bunătați. Deci, iarăși a zis fericita către dînsese: "Nevoință multă trebuie celor ce se apropie de Dumnezeu, dar osteneala aduce bucurie nepovestită. Căci precum cei ce voiesc a aprinde foc, întîi se afumă și lăcrimează, și astfel îl dobîndesc, tot astfel se cade a aprinde și noi dumnezeiescul foc în noi cu lacrimi și osteneală. Pentru că însuși Domnul zice: Foc am venit să pun pe pămînt. Dar unii, fiind slabi, fumul l-au suferit, iar focul nu l-au aprins, pentru că, deși în afară au avut îndelungă răbdare, însă gîndirea lor la Dumnezeu a fost neputincioasă și întunecoasă.

Drept aceea, mare odor este dragostea; pentru aceasta adevărind Apostolul, zicea: "Dacă toate averile le voi împărți și trupul îmi voi robi, iar dragoste nu am, m-am făcut aramă răsunătoare și chimval răsunător". Deci dragostea este mare între bunătați; dar tot pe atît de rea este mînia, pentru că tot sufletul întunecîndu-l și sălbătîcîndu-l, la necuvîntare îl aduce. Domnul, îngrijindu-se de mîntuirea noastră, nicidecum n-a gîndit să fie vreo mică parte a sufletului neștiută. Pornește vrăjmașul înverșunare? Domnul ne-a întrarmat cu cumpătare. Naște mîndrie? Smerita cugetare să nu fie departe. A sădit urîciune înăuntru? Dar dragostea stă de față.

Deci, deși vrăjmașul pornește multe săgeți împotriva noastră, dar Domnul ne-a înarmat cu mai multe arme, spre mîntuirea noastră și căderea aceluia. Prea rea între răutăți, cum am zis, este mînia. Pentru că Sfînta Scriptură zice: Mînia bărbatului nu lucrează dreptatea lui Dumnezeu. Se cade, dar, a se ține în frîu. La vreme trebuincioasă s-a arătat că folosește mînia, dar numai împotriva diavolilor, iar către om a ne porni cu mînie nu folosește, chiar dacă ar păcătui. Ci se cade a-l întoarce după ce va înceta patima mîniei.

A ne mînia însă este o patimă mică între răutăți, iar vorbirea de rău este mai grea decît toate. Pentru că mînia, tulburînd sufletul, ca fumul se împrăștie repede, iar vorbirea de rău, ca una ce s-a înfipt în suflet, îl face mai cumplit decît fiarele. Un cîine se repede împotriva cuiva, însă de hrană se momește și tace; așa și celelalte fiare, de obicei se îmblînzesc. Dar cel ce se stăpînește de vorbirea de rău, nu se pleacă la mîngîieri, nu se îmblînzește de hrană. Chiar nici vremea, care toate le preface, n-a vindecat patima vorbitorilor de rău. Aceștia sînt mai păgîni și mai nelegiuîți decît toți, pentru că nu ascultă pe Mîntuitorul, zicînd: Du-te mai întîi, împacă-te cu fratele tău, și astfel adu darul tău. Apostolul zice: Să nu apună soarele în mînia voastră.

Deci, bine este a nu ne mînia. Chiar dacă s-ar întîmpla astfel, Domnul a zis să nu treacă nici o zi cu această patimă; să nu apună soarele. Iar tu aștepți pînă ce toată vremea ta va apune? Nu știi oare a zice: destul este zilei răutatea ei? De ce urăști pe omul care te-a întristat? Nu este el cel ce te-a nedreptățit, ci diavolul. Urăște boala, și nu pe cel care bolește.

De ce se fălește în răutate cel puternic? Pentru aceasta cîntătorul de psalmi a zis: Nelegiuire și nedreptate toată ziua a gîndit limba ta. Adică, în toată vremea vieții tale nu ascuți pe Cel Care a zis: Să nu apună soarele întru mînia voastră. Cînd zice: Nedreptate a gîndit limba ta, înseamnă că nu încetezi hulind pe fratele tău.

De aceea, dreaptă pedeapsă rostește prin aceasta cîntătorul de laudă, zicînd: Pentru aceasta Dumnezeu te va surpa pînă în sfîrșit, te va smulge și te va muta din locașul tău, iar rădăcina ta din pămîntul viilor. Acestea sînt isprăvile vorbitorilor de rău, acestea sînt răsplătirile răutății.

Deci se cuvine a ne feri de vorbirea de rău, pentru că multe rele cumplite îi urmează, zavistie și întristare. Apoi este și purtătoare de moarte răutatea acestora, deși pare a fi mică. De multe ori rănile cele făcute de paloșul cel cu două ascuțișuri

ori de o sabie mai mare cum este desfrînarea, lăcomia și zavistia, s-au vindecat de doctoria cea mîntuitoare a pocăinței. Mîndria și vorbirea de rău, ca niște săgeți, ce se par a veni de departe, pe furiș înfigîndu-se în părțile sufletului cele mai alese, l-au ucis; iar acestea nu ucid cu mărimea ranei, ci prin nepăsarea celor răniți. Pentru că, socotind ca o nimica grăirea de rău și celelalte, cîte puțin cu totul s-a abătut.

Grea este vorbirea de rău, pentru că unii o au ca hrană și odihnă. Tu să nu primești vorbă deșartă, să nu te faci încăpere a relelor celor străine, ci pregătește-ți cu îngrijire sufletul tău. Pentru că, primind duhul necurăției cuvintelor, vei aduce, prin gînduri, întinăciuni rugăciunii tale, căci fără pricină urăști pe cei ce-i întîlnești. Aplecîndu-se auzul tău la neomenia celor ce grăiesc de rău, cauți la toți posomorît. Deci, este trebuință a păzi limba și auzul, spre a nu zice ceva de acest fel sau a auzi cu pătimire, pentru că este scris: Auzire deșartă să nu primiți. În Psalmi David grăiește: Pe cel ce vorbește de rău pe aproapele său, în ascuns, îl goneam afară. Și apoi zice: Nu va grăi gura mea faptele oamenilor. Dar și noi pe cele ce nu sînt fapte împlinite, le vorbim. Deci, se cade a nu crede toate cele ce ni se spun, ci după Dumnezeiasca Scriptură să zicem: Iar eu ca un surd nu auzeam. Nu se cade a ne bucura de primejdia omului, chiar

de ar fi foarte păcătos. Unii, văzînd pe cineva primejdut, dar fiind fără învățătură lumească, au zis acestea: "Cel ce și-a așternut rău, va suferi rău în somn". Deci, tu, care crezi că ți-ai așternut bine lucrurile în viață, crezi că te odihnești? Dar ce vom face față cu Cel ce zice că aceeași întîlnire are dreptul și păcătosul? Viețuirea noastră de aici una este, dar faptele ne sînt deosebite.

Nu se cade a urî pe vrăjmași, pentru că Domnul prin glasul Său ne-a poruncit acestea: Să nu iubiți numai pe cei ce vă iubesc, pentru că aceasta o fac păcătoșii și vameșii. Omului bun nu-i trebuie meșteșug și nevoință spre a fi iubit, pentru că atrage la sine pe cei ce-l iubesc, iar cel rău are trebuință de dumnezeiasca învățătură și de osteneală multă spre îndreptare; pentru că Împărăția Cerurilor nu este a celor răsfățați și neîngrijitori, ci a celor silitori.

Precum nu se cade a urî pe vrăjmași, tot așa nici de cei nebăgători de seamă și leneși nu trebuie a fugi și a-i lăsa. Unii își zic vorba aceea a Scripturii: Cu cel cuvios, cuvios vei fi, și cu cel îndărătnic, te vei îndărătnici. Pentru aceasta zic ei: fugim de cei păcătoși, ca să nu ne răzvrătim cu dînșii, prin neștiința sufletului. Dar unii ca aceștia fac împotriva celor scrise, pentru că Duhul Sfînt poruncește a nu ne răzvrăti cu cei răzvrățiți, ci a-i

îndrepta de răzvrătire; și împreună vei întoarce, adică împreună îi vei atrage către sine-ți și din cele de-a stînga să-i chemi spre cele de-a dreapta.

Trei feluri de stări sînt în viața oamenilor: Una este a răutății desăvîrșite, a doua este o stare de mijloc, privind către amîndouă; iar a treia, care se gîndește la lupta cea bună. Deci, oamenii cei răi, amestecîndu-se cu alții mai răi, sporesc mai mult în adăugirea celor nelegiuite; cei de mijloc se ispitesc a fugi de cei mai răi, temîndu-se de aceștia, ca să nu fie atrași de dînșii, pentru că sînt încă prunci în faptele bune. Iar cei de al treilea, avînd un cuget bun, viețuiesc împreună cu cei răi, vrînd a-i mîntui. Dar se împung de dînșii - pentru că și diavolii îi vatămă mai mult pe cei buni, fiindcă aceștia slăbesc uneltele lor.

Cei buni se ocărăsc și se batjocoresc de către cei ce îi văd pe dînșii petrecînd împreună cu cei leneși, socotindu-i ca pe niște asemenea lor; iar cei buni, primindu-le acestea de la oameni ca niște laude, săvîrșesc fără frică dumnezeiescul lucru; pentru că Scriptura zice: Frumoasă este fapta acestora, că și Domnul mîncea cu vameșii; iar mai vîrtos este iubitoare de frați judecata acestora, decît iubitoare de sine; pentru că văzînd pe cei ce păcătuiesc ca niște case aprinse, se întrec a mîntui pe cei care pier și suferă împreună cu ei. Iar alții, dacă ar

vedea pe un frate arzînd în păcate, fug, temîndu-se ca să nu-i apuce și pe dînșii focul. Alții - cei de al treilea fel -, ca fiind vecinii cei răi, îi aprind mai mult pe cei ce ard, aducînd ca materie spre pieire răutatea lor. Cei buni, dimpotrivă, chiar cîștigurile lor le socotesc mai mici decît mîntuirea acelora.

Acestea sînt semnele dragostei adevărate; aceștia sînt păzitorii dragostei celei curate. Precum cele rele una de alta se țin, pentru că iubirii de argint îi urmează zavistia, călcarea de jurămînt, mînia și vorbirea de rău; așa și cele potrivnice lor se țin de dragoste, adică: blîndețea, îndelunga răbdare, suferirea de rău, bunătatea desăvîrșită și sărăcia. Pentru că nu este cu puțință a dori această faptă bună, fără numai prin sărăcie. Căci Dumnezeu a spus să avem dragoste nu către un singur om, ci către toți. Deci, avînd noi cele de trebuință, nu se cade a trece cu vederea pe cei ce au lipsă; ci a-i îndestula pe toți, pe cît este cu puțință omului. Acesta este însă lucrul lui Dumnezeu.

Dar ce zic? Pentru milostenie te nevoiești? Aceasta se face ție pricinuire de a cîștiga mîntuirea? Celor lumești s-a poruncit aceasta, și nu atît pentru a se hrăni scăpătații s-a poruncit milostenia, cît pentru dragoste: că Dumnezeu ocîrmuiește pe cel bogat și hrănește și pe cel sărac. Dar oare de prisos s-a poruncit milostenia? Să nu fie aceasta, căci ea se

face început al dragostei? Precum mai înainte tăierea împrejur a trupului era închipuire a tăierii împrejur a inimii, așa și milostenia este învățătorul dragostei. Deci, celor ce s-au dat cu adevărat dragostei, de prisos le este milostenia.

Nu clevetind mila zic acestea, ci arătînd curăţenia sărăciei. Să nu se facă cea mai mică zăticnire dragostei celei mari; pentru că este purtătoare de cruce și ești dator a zice glasul acesta: Iată toate le-am lăsat și am urmat Ție. Tu te-ai învrednicit a urma povățuirea cea aspră a apostolilor; pentru că Petru și Ioan au zis: Argint și aur nu am. Îndoită este învățătura, dar de un chip este credința. Iar între cei lumești, să nu se facă fără socoteală milostenia, că zice: Untuldelemn al păcătosului să nu ungă capul meu. Deci, se cuvine, ca cel ce miluiește să aibă cuget drept, căci cu adevărat unii ca aceștia vor avea plata milosteniei.

Domnul, zidind lumea, îndoită a făcut rînduiala locuitorilor ei. Căci celor ce viețuiesc cinstit le-a poruncit nunta pentru facerea de copii, iar pe ceilalți pentru curăţenie i-a făcut întocmai cu îngerii. Acelora le-a dat legi și învățături, iar acestora le zice: A Mea este izbînda, Eu voi răsplăti. Acolo zice: Vei lucra pămîntul; și aici poruncește: Nu vă îngrijiți pentru ziua de mîine.

Acelora le-a dat lege, iar pe noi ne-a făcut prin dar a cunoaște poruncile.

Crucea nouă ne este steag al biruinței, pentru că cinul nostru nimic altceva nu este, decît numai lepădare de sine și cugetare la moarte. Deci precum cei morți nu mai lucrează cu trupul, așa și noi. Pentru că, cîte erau de făcut printr-însul, le-am făcut cînd eram prunci. Căci, zice Apostolul: Mie lumea s-a răstignit, și eu lumii. Cu sufletul trăim; printr-însul să arătăm faptele bune. După socoteala minții noastre trebuie să miluim; căci fericiți sînt cei milostivi cu sufletul.

Precum cel ce a poftit frumusețe, chiar fără lucrare a săvîrșit păcat; tot astfel și aici milostenia s-a săvîrșit în minte, deși argintul lipsește. Noi ne-am cinstit cu vrednicia cea mai mare; că precum stăpînii cei din lume multe feluri de slujbe dau slugilor, adică pe unii îi trimit în sate, spre a lucra pămînturile și a păzi moștenirea neamului; iar pe cei dintr-înșii născuți, dacă îi vor vedea buni și frumoși, îi țin în casa lor, spre slujbă; tot astfel face și Domnul.

Pe cei ce au ales nunta cea cinstită, i-a pus în lume, iar pe cei mai buni decît aceștia, cîți mai ales au cîștigat bunăvoință înaintea Sa, i-a pus spre slujire. Aceștia de toate cele pămîntești sînt străini,

pentru că s-au învrednicit mesei stăpînești; iar ei nu se îngrijesc pentru îmbrăcăminte, căci cu Hristos s-au îmbrăcat.

Deci, al ambelor cete, unul este stăpîn, adică Hristos. Căci precum dintr-același grîu este și paiul și sămînța, astfel de la Dumnezeu sînt și cei ce după lume viețuiesc bine și cei ce au ales viața monahicească. De amîndouă este trebuință, adică de frunză spre paza și hrana seminței, iar de rod, pentru că este naștere a tot. Deci, precum nu este cu puțință deodată și buruiană a fi și sămînță, astfel ne este de prisos nouă slava cea lumească spre a face rod ceresc.

Frunzele scuturîndu-se și paiul uscîndu-se, bun de seceriș este spicul; deci și noi, lepădînd nălucirea cea de pe pămînt, în locul frunzelor, și uscînd trupul nostru ca pe un pai și înălțînd gîndul nostru, vom putea da sămînța de mîntuire. Este în primejdie cel ce nu s-a condus în viață cu fapta și vrea să învețe pe alții. Precum dacă cineva avînd casă putredă, și niște străini primind îi va vătăma prin căderea casei, astfel și aceștia nezidindu-se mai întîi pe ei cu întemeiere, pierd și pe cei ce s-au apropiat de ei. Pentru că cuvintele i-au chemat la mîntuire; iar cu răutatea chipului, pe cei sîrguitori mai vîrtos i-au abătut. Căci tîlcuirea cuvintelor se aseamănă cu niște scrisori alcătuite

cu vopsele, care după puțină vreme, prin vînturi și prin picături de ploi, s-au șters. Iar învățătura cea lucrătoare nici veacul nu o va putea desface. Deoarece cuvîntul, săpînd părțile cele întemeiate ale sufletului, îi dăruiește chip veșnic. Deci, noi nu trebuie a face pe deasupra vindecarea sufletului, ci peste tot a-l împodobi, nelenevindu-ne mai ales de cele dinăuntru.

Am primit lepădare părului; împreună cu el să lepădăm și boldurile cele din cap. Pentru că, rămînînd singure acestea, ne chinuiesc mai mult. Părul nostru era podoaba cea din lume; cinstirile, slavele, cîștigurile de bani, strălucitele împodobiri de haine, uneltele de băi și îndulcirile de mîncări. Acestea ne-am hotărît să le lepădăm, dar boldurile cele stricătoare de suflet mai vîrtos trebuie să le dăm afară. Care sînt dar, acestea? Grăirea de rău, jurămîntul strîmb, iubirea de argint. Deci, capul cu părul nostru închipuiește sufletul și, pînă cînd era acoperit, se părea că se tăinuiesc lucrările lumești, iar acum, dezgolindu-se, tuturor sînt arătate.

Pentru aceasta în monahie ori în monah sînt arătate chiar și picăturile cele mai simple, precum într-o locuință curată se vede cea mai mică ființă. Iar în cei lumești, ca în niște peșteri necurate, încuibîndu-se cele mai mari păcate, din cele purtătoare de venin, se tăinuiesc, de materia cea

deasă, ca de păr acoperindu-se. Este trebuință a curăți casa necurmat și a căuta ca nu vreuna din gîngăniile cele stricătoare de suflet să intre în cămările lui; apoi a tămîia locul cu dumnezeiasca tămîie, adică cu rugăciunea. Căci, precum vietățile cele purtătoare de venin lasă în om cele mai iuți otrăvuri, astfel și gîndul cel întinat este izgonit de rugăciunea împreună cu postul.

Una din fiarele cele stricătoare de suflet este și aceea care se numește noroc, pentru că și aceasta este bold prea cumplit al diavolului, care pe oamenii cei mai nebăgători de seamă îi stăpînește. Însă nimeni din cei ce viețuiesc după fapta bună nu crede și nu primește această idee stricătoare de minte și deșartă.

Pentru că mai întîi pe Dumnezeu Îl numim începutul tuturor bunătăților ce s-au făcut și se fac; și al doilea, socotesc că judecata lor este stăpîn al faptei bune ca și al răutății. Cîți dar, din lenevire au suferit cele nemulțumitoare, îndată se apropie de acel diavol. Căci precum niște copii fug, nesuportînd pedepsirea părinților spre folos, și ajung prin locuri pustii și se împreună cu diavolii cei sălbatici, astfel și aceștia fac. Uneori zic că de la Dumnezeu li s-au dat dezmierdări. Pentru că fiind desfrînați, furînd, de iubire de argint bolind și cuget viclean avînd, faptele lor singuri le-au abătut

de la adevăr. Sfirșitul scopului lor este deznădăjduirea cea purtătoare de pierzare. Unii ca aceștia merg pînă acolo că înlocuiesc pe Dumnezeu cu norocul sau soarta. Deci, dacă vor zice că Dumnezeu este întîi, va urma ca toate prin Dînsul să se fi făcut, pentru că El este în toate, El este Domn al norocului.

Dacă cineva este lacom și desfrînat prin naștere, ar urma după ei că Dumnezeu este pricină a răutății, care lucru este necuvios. Deci, din aceste gînduri se vede deșertul lor cuget. Pentru aceștia a zis Scriptura: Zis-a cel fără de minte în inima sa, nu este Dumnezeu. Aceștia au grăit nedreptate și pricinuiesc păcate, pentru că ciuntesc Scripturile. Și fiind orbi, voiesc a adevări cugetul cel rău al lor. Apoi iau și pe Isaia spre mărturie a nebuniei lor; pentru că spun, că el a zis: Domnul a făcut pace și a zidit răutăți. Pacea aici trebuie s-o înțelegem că este lucrul lui Dumnezeu, iar răutatea a sufletului; căci Dumnezeu toate le-a făcut bune, dar omul abătîndu-se, se face rău. Însă și răul slujește spre mîntuirea sufletului și pedepsirea trupului. Căci care este fiul pe care nu-l pedepsește tatăl?

După aceea, mai zic cei fără de rînduială la minte că totul se cîrmuiește de soartă în lume. Astfel schimbă libertatea în robie. Precum o corabie fără cîrmă de-a pururea se înviforează, așa și pentru

aceștia pretutindeni suflă primejdia asupra lor, căci nu se pot bucura de lumina cea mîntuitoare, părăsind pe Domnul, cîrmaciul lor. Mai rătăcește diavolul pe unii, încît zic că întîmplările bune și rele vin de la mersul stelelor.

Diavolul fiind viclean între răutăți, întinde cursele sale ca pe unii prin deznădăjduire să-i sape, pe alții prin iubire de bani, și ca un doctor purtător de moarte aduce oamenilor otravă; adică, pe unul, prin ficați îl ucide, aducîndu-i doctoria cea rea a poftii, pe altul îl rănește la inimă, aprinzînd mînia lui spre iușime; apoi unora, tîmpind puterea cea domnitoare, ori prin neștiință, ori prin iscodire răzvrătindu-i, i-a abătut la rău. Căci despre Dumnezeu și despre ființa Lui vrînd a vorbi, ca o corabie s-au înecat; fiindcă n-au priceput cum trebuie s-o cîrmuiască.

Cel ce învață literele, întîi trebuie să vadă formele lor și apoi învață numele, deci, dacă pentru litere este trebuință de atîta obișnuință și meșteșug, cu atît mai vîrtos înaintea Ziditorului trebuie osteneală și vreme, pentru a merge spre privirea Celui căutat, a măririi celei negrăite. Să nu se îngîmfe cineva că are descoperirea celor dumnezeiești, prin învățăturile cele din afară; că unul ca acesta se amăgește cu mintea de diavolul. Căci zice cîntătorul de laude: Din gura pruncilor și

a celor ce sug ai săvîrșit laudă. Iar Domnul cu al Său glas în Evanghelie a zis: Lăsați copiii să vină la Mine. Și iar zice: Dacă nu vă veți face ca pruncii, nu veți intra în împărăția lui Dumnezeu. Ai învățat despre lume? Fă-te nebun pentru Domnul! Taie pe cele vechi, ca pe cele noi să le sădești! Temeliile cele putrede surpă-le, ca să pui temeiul cel de diamant al Domnului, ca astfel și tu ca Apostolul să te zidești pe piatra cea vîrtoasă!

Deci, nu se cade a fi iubitor de cuvinte. Să nu te îndeletnicești mult cu acestea, pentru că diavolul prin bîrfirea cea fără de vreme te poate vătăma. Multe curse are el, căci cumplit vînător este; apoi păsărilor celor mici, curse mici le întinde, iar păsărilor celor mari, le gătește lațuri. Laț greu și purtător de moarte este a crede că cineva e procopsit. Vrednic de alungat este gîndul acesta.

Precum țăranilor și corăbierilor este oarecum neluminată cunoștința vînturilor și a ploilor, din mersul norilor, tot asemenea și acestora le este întunecată de diavol mai înainte cunoștința. Dacă s-au alcătuit de la diavoli aceste cuvîntări de minciună, este primejdios meșteșugul celor ce le rostesc.

Diavolul nu se îndestulează cu răutatea cea dintîi, căci pune omului în minte că dezlegîndu-se trupul,

împreună cu dînsul se pierde și sufletul; iar acestea toate ne sfătuiește ca să ne strice sufletul prin nepăsare. Făcîndu-se aceste năluciri, să nu ne învoim cu dînsele, ca și cu niște lucruri adevărate, pentru că acestea își arată răutatea lor.

Altă dată se apropie în alt fel și într-o clipeală de ochi zboară. Eu știu pe un oarecare rob al lui Dumnezeu, cu fapte bune și care își număra bunătățile, silindu-se neconținut spre a le face; și așa cu dinadinsul cunoștea darul lui Dumnezeu, dar se lupta contra vrăjmașului. Deci, este de trebuință, ca și noi, primind aceste canoane, a le păzi, căci dacă cei ce fac negustoriile vremelnice, în fiecare zi cumpănesc cîștigurile și cu bucurie primesc pe cele mari iar pentru pagubă se necăjesc, cu atît mai mult se cuvine a priveghea cei ce negustoresc vistieria cea adevărată și doresc bunătățile cele mai mari. Dacă se face de la vrăjmaș o hoție cît de mică, cu greu vom fi judecați; nu trebuie pe toate a le lepăda pentru greșeala fără voie. Ai nouăzeci și nouă de oi, caută pe cea pierdută; să nu te sperii pentru una, să nu fugi de stăpîn, ca nu cumva diavolul cel mîncător de sînge să piardă toată turma faptelor tale, robind-o. Deci, să nu lipsești din rînduială pentru una; bun este Stăpînul, căci zice cîntătorul de psalmi: Cînd va cădea, nu se va sfărîma, că Domnul sprijinește mîna lui.

Cîte vom face, ori vom cîştiga aici, să le socotim mult mai mici decît bogăția ce are să fie; pentru că sîntem pe acest pămînt ca într-un al doilea pîntece de maică. Precum în cele dinăuntru ale maicii nu avem o viață ca aceasta, nici de niște mîncăruri ca acestea nu ne îndulceam în pîntece, ca acum, și nici a lucra așa ca aici nu puteam, că eram afară de lumina soarelui și de toată strălucirea; deci, precum într-acele cămări fiind, eram lipsiți de multe din cele de aici, așa și în lumea aceasta de acum sîntem lipsiți de multe care sînt în împărăția cerurilor.

Am încercat mîncărurile de aici? Să poftim pe cele dumnezeiești. Ne-am îndulcit de lumea de aici, să dorim Soarele dreptății, Ierusalimul de sus să-l socotim ca maică și Mitropolie; iar pe Dumnezeu să-L numim Tată al nostru; să trăim aici cu întregă înțelepciune, ca să dobîndim viața veșnică; pentru că, precum pruncii care în pîntece s-au săvîrșit din prea puțină hrană și viață și apoi vin la lumina cea mare, așa și dreptii din petrecerea de jos se duc spre călătoria cea de sus, după cum se scrie: Merge-vor din putere în putere. Iar păcătoșii ca niște stîrpituri ce se sfîrșesc în pîntece, din întuneric, întunericului se dau; căci mor pe pămînt, fiind acoperiți de mulțimea păcatelor.

Aceștia, ducându-se din viață, coboară în locurile cele mai întunecate ale Tartarului. De trei ori în viață ne naștem: o naștere este ieșirea afară din sînurile de maică, cînd adică din pămînt la pămînt ne aducem; iar celelalte două ne suie de la pămînt la cer, din care una este mulțumitoare, adică aceea pe care o avem prin dumnezeiasca baie, iar alta este din pocăință și din ostenelele cele bune. Într-aceasta sîntem noi acum. Deci, sîntem datoare ca, apropiindu-ne de Mirele cel adevărat, a ne împodobi cu mai bună cuviință.

Facă-se nouă, dar, pildă privirea nunții lumești: căci dacă cele cu bărbat atîta sîrguință pun pe băi, pe ungeri mirositoare și pe podoabă împetrișată, pentru că prin acestea par a se face drăgălașe și mai mult; - și dacă s-a pus atîta nălucire în cele ce petrec după trup, - cu mult mai vîrtos este trebuință a le covîrși pe acelea, noi care ne-am logodit cu Mirele ceresc; și astfel a spăla întinăciunea păcatelor cu pustnicia ostenitoare; apoi a îmbrăca în locul îmbrăcămintelor trupești pe cele duhovnicești.

Acelea împodobesc trupul cu flori pămîntești, noi să luminăm sufletul cu fapte bune, și în loc de pietre de mare preț, să punem împrejurul capului cununa cu trei împletituri: credința, nădejdea și dragostea. Împrejurul grumazului să punem

cinstita împodobire, adică smerita cugetare; în loc de brîu să ne încingem cu întreaga înțelepciune; iar strălucită ghirlandă să ni se facă necîștigarea și să ni se aducă la masă mîncărurile care nu se strică, adică rugăciuni și cîntări de psalmi. Precum zice Apostolul: Nu numai limba s-o pornim, ci și duhul; să înțelegem cele zise: Că de multe ori gura grăiește, iar inima împrejurul gîndurilor se îndeletnicește. Se cade să luăm aminte ca nu, apropiindu-ne de dumnezeieștile nunți, să bolim cu sărăcie de fapte bune, că ne va urî Logodnicul și nu ne va primi nicidecum, dacă nu va vedea făgăduințele noastre. Care sînt acestea? A ne îngriji de trup mai puțin, iar sufletul a-l hrăni mai mult.

Precum nu putem două găleți pline de apă a le sui deodată, că pe osia care se învîrtește una se pogoară deșartă, iar cealaltă se suie -, așa este și cu noi. Cînd toată purtarea de grijă o avem în suflet, el se suie umplîndu-se de bunătăți și dorind cele înalte. Iar trupul nostru, făcîndu-se ușor prin pustnicie, nu îngreunează puterea care stăpînește. Pentru acest lucru Apostolul este martor, căci zice: Pe cît omul nostru din afară se strică, pe atît cel dinlăuntru se înnoiește.

În mănăstire ești de obște? Deci să nu-ți schimbi locul, că te vei vătăma mult. Precum o pasăre

zburînd de pe ouă le face răsuflate și fără prăsilă, așa și o fecioară, ori un monah degeră și moare cu credința, mutîndu-se din loc în loc. Să nu te amăgească desfătarea bogățiilor din lume, ca și cum ai avea ceva folos din dezmiardare. Dacă aceia iubesc meșteșugul bucătăriei, tu cu postire și cu mîncărurile cele simple covîrșește îndestularea acelora. Căci se zice: sufletul în sațiu fiind, își bate joc de faguri, iar celui care este în lipsă și cele amare i se par dulci. Să nu te sature de pîine, că nu vei pofti vin.

Trei sînt capetele cele dintîi ale vrăjmașului, din care toată răutatea se coboară: pofta, dezmiardarea și întristarea. Acestea atîrnă una de alta și urmează una alteia. Pe dezmiardare a o ține în frîu este cu puțință, iar pofta este cu neputință; pentru că dezmiardarea pleacă de la trup, iar pofta de la suflet; iar întristarea vine din amîndouă. Deci, nelăsînd pofta să lucreze, și pe celelalte le-ai risipit. Iar de o vei lăsa să sporească, nicidecum nu va lăsa sufletul să se însănătoșeze, căci scris este: nu da ieșire apei. Deci, nu folosesc tuturor toate. Fiecare în a sa minte deplin să se cerceteze.

Multora le folosește a fi în viață de obște, dar și multora a trăi retras de folos le este. Precum unele răsaduri cresc în locurile cele umede, iar altora le priesc locurile cele uscate; astfel și oamenii, unora

le fac bine locurile cele mai înalte, iar alții în cele mai smerite se mîntuiesc. Deci mulți din cetate, cugetînd la cele ale pustiei, s-au mîntuit, iar mulți fiind în munte, dar făcînd cele ale poporului de obște, au pierit. Pentru că este cu putință ca, fiind împreună cu mulți să cugete cele ale singurătății, și iarăși fiind singur, cu gîndul petrece la alții. Multe și felurite sînt boldurile diavolului. N-a putut el să slăbească un suflet prin sărăcie? Îi dă bogăție prin amăgire. N-a putut prin ocări? Îi pune înainte laude și slave. S-a biruit el prin sănătate? Face trupul bolnav.

Pentru că neputînd cu dezmierdările a amăgi, prin durerile cele fără de voie ispitește și face abateri în lături ale sufletului. Căci aduce boli grele, prin cererea lui, ca să-i tulbure pe oameni, împuținînd dragostea lor către Dumnezeu. De te-ai arde de fierbințeli groaznice și de sete, dar păcătos fiind, acestea să le suferi aducîndu-ți aminte de munca ce va să fie, de focul cel veșnic și de pedepsele acelea, și nu te vei împuțina, mai vîrtos bucură-te că te-a cercetat Domnul.

Apoi zicerea aceea de laudă s-o ai pe limbă: Chinuindu-mă, m-a pedepsit pe mine Domnul, dar morții nu m-a dat. Ești fier? Dar prin foc lepezi rugina. Dacă boleşti, fiind drept, de la cele mari spre cele mici sporești. Ești aur? Prin foc te faci

mai lămurit. S-a dat ție îngerul satanei? Înveselește-te. Vezi cui te-ai făcut asemenea. Pentru că te-ai învrednicit de darul Sfântului Apostol Pavel. Prin friguri te ispitește? Prin răceli te pedepsește? Dar Scriptura zice: Am trecut prin foc și prin apă. Deci, acum repaos s-a gătit. Ai dobândit pe cea dintâi? Așteaptă și pe cea de-a doua, lucrînd. Căci se zice: Scăpătat și în durere sînt eu.

Cînd vedem înaintea ochilor pe împotrivă luptătorul să nu ne întristăm, ci să stăm la rugăciune și să cîntăm cu glas. Toate acestea s-au dat nouă spre surprerea poftelor. Iar postirea și culcarea pe jos s-au legiuit pentru a depărta dezmierdările cele de rușine. Deci, dacă boala le-a slăbit pe acestea, de prisos este osteneala. Dar cea mai bună doctorie la boală este pustnicia cea mare; apoi a suferi și a trimite lui Dumnezeu laude de mulțumire. Ne lipsim de ochi? Să suferim aceasta, pentru că uneltele nesațiului le-am lepădat, iar cu ochii cei dinăuntru privim slava Domnului. Am asurzit? Să mulțumim, lepădînd auzul cel deșert. Pătimim de mîini? Dar pe cele dinăuntru le avem pregătite către războiul împotriva vrăjmașului. Stăpînește boala tot trupul? Atunci sănătatea după omul cel dinăuntru mai mult va crește.

Dacă sîntem în viață de obște să alegem ascultarea mai vîrtos decît pustnicia. Pentru că aceasta ne învață trecerea cu vederea, iar aceea făgăduiește smerita cugetare. Dar cum vom deosebi pustnicia cea dumnezeiască și împărătească de cea tiranică și diavolească? Să ai un îndreptar de postire. Nu patru sau cinci zile să postești, iar în cealaltă zi să te îndestulezi cu mulțime de bucate, pentru că totdeauna nemăsurarea este aducătoare de stricăciune. Nu deodată să cheltuiești lucrurile tale, căci gol te vei afla în război și lesne vei fi robit. Arma noastră este trupul, iar sufletul este ostașul. Deci, de amîndouă îngrijește-te. Ești tînără și sănătoasă? Postește, că va veni bătrînețea plină de neputință.

Cît poți învistierește hrană sufletească, ca îmbolnăvindu-te, să o afli; postește cu socoteală și în toate zilele. Vezi să nu între pe furiș vrăjmașul sub chipul postirii tale. Pentru aceasta Mîntuitorul a zis: Făceți-vă iscusiți schimbători de bani. Adică pecetea cea împărătească s-o cunoașteți cu dinadinsul, pentru că sînt și peceti mincinoase. Felul aurului același este, dar se deosebește prin pecete. Deci, aurul este postirea, înfrînarea și milostenia. Dar și urmașii elinilor pun pe aur chipul lor cel tiranic; și ereticii toți prin el se laudă.

Se cade dar a-i vedea pe aceștia și a fugi de dînșii, ca de niște făcători de peceți mincinoase. Caută ca nu cumva, prin neiscusință căzînd între dînșii, să te păgubești. Deci, primește cu întemeiere crucea Domnului, închipuită în faptele bune, adică credință dreaptă, împreună cu fapte bune.

Se cade deci, a cîrmui bine sufletul; iar fiind în viață de obște, să nu căutăm ale noastre, ci maicii celei după credință, adică Bisericii a ne supune. Dacă ne-am surghiunit pe noi înșine din hotarele cele lumești, pe cele ce le-am lepădat, să nu le mai căutăm. Acolo avem slavă, iar aici ocară. Acolo îndestulare de hrană, aici chiar lipsă de pîine. În lume cei ce greșesc, chiar fără voia lor, sînt puși la închisoare, iar noi pentru păcatele noastre ne închidem pe noi înșine, ca să scăpăm de munca ce va să fie. Postești? Să nu pui ca pricină boala. Că și cei ce nu postesc în aceeași boală au căzut. Ai început binele? Să nu dai înapoi, căci vrăjmașul te surpă pentru nerăbdarea ta.

Cei ce încep a pluti, dacă au vînt bun, întind pînzele. Însă corăbierii pregătesc corabia pentru orice fel de vînt și luptîndu-se cu furtuna, plutesc înainte; așa și noi, întîmpinînd vînt potrivit, vom întinde crucea în loc de pînze și fără frică vom săvîrși înotarea".

Acestea sînt învățăturile preaîmbunătățitei Sinclitichia, dar mai vîrtos prin fapte decît prin vorbe învăța. Însă și multe alte fapte mari s-au făcut cunoscute despre dînsa, spre folosul celor ce o ascultau și o vedeau; și atîta mulțime de bunătăți au odrăslit într-însa, încît limba omenească nu poate a le spune. Dar diavolul, urîtorul de bine, se topea, nesuferind atîta îmbelșugare de bunătăți și întru sine plănuia cum ar putea să tulbure răsăritul faptelor ei bune. De aceea cerea de la Dumnezeu spre nevoița cea desăvîrșită pe viteaza fecioară; și atît de mult i-a uneltit el cu vrăjmășia, căci boala i s-a început nu de la mădularele cele din afară, ci atingîndu-se de plămîni, îi producea adîncă durere, încît era nemîngîiată de ajutorul de la oameni; apoi îi aprindea boala într-atît, încît peste puțină vreme avea să-i aducă sfîrșitul ei.

Deci, cîte puțin topindu-i plămînii, avînd și friguri necontenite, îi rodea trupul ca o pilă; iar fericita era de optzeci de ani, cînd diavolul i-a trimis suferințele lui Iov. Pentru că, precum și atunci la Iov, aceleași pătimiri le-a uneltit; însă acum făcea mai împovărătoare usturimile; căci fericitul Iov a suferit 35 de ani, iar acum vrăjmașul îi dădea Sinclitichiei, vreme de trei ani și jumătate, mai cumplite dureri.

Pe Iov l-a rănit în părțile cele din afară, iar la aceasta de la cele dinăuntru mergea înainte cu durerile. Căci, atingîndu-se de mădularele ei cele dinăuntru, mai mari și mai grele dureri îi producea. Nu tot astfel mi se pare că s-au nevoit cei mai viteji mucenici, ca de-a pururea pomenita Sinclitichia; pentru că la aceia ucigătorul se apropia la cele din afară. Chiar sabie ori foc de le aducea, mai ușor era decît ispitirile cele de față; căci ca printr-un cuptor înfocat ardeau măruntaiele ei, aprinzînd focul cîte puțin, ca o pilă prin vreme îndelungată, precum s-a zis, îi rodea trupul. Este adevărat că grea și fără omenie era această durere, iar pedeapsa era mare, ca a judecătorilor nedreți.

Fericita, suferind cu vitejie, nu slăbea cu cugetul, ci se înarma tot mai mult împotriva vrăjmașului, căci prin bunele sale învățături, pe cei răniți de dînsul îi vindeca, și ca de la un leu le smulgea sufletele, fără răni. Apoi vindeca pe cei răniți cu doctoriile lui Hristos cele mîntuitoare, iar pe cei nerăniți îi ferea; pentru că, arătîndu-le cursele diavolului, îi izbăvea de pedeapsă. Le spunea minunat să nu fie fără grijă de sufletele ce s-au afierosit lui Dumnezeu, căci acestora mai ales se împotrivește vrăjmașul. Cînd ele se liniștesc, el scrișnește cu dinții, apoi, biruindu-se, se dezgustează; și ducîndu-se pe furiș, pîndește

neconținut să vadă de vor adormi, ca așa să între; iar pe cele ce nu au grijă, le împiedică de la bine. Precum este cu neputință ca cel rău să nu aibă scînteie de bine, așa dimpotrivă cei credincioși, care se luptă, mi se pare, că au uneori parte în locurile cele potrivnice.

Deci, de multe ori un om pare cu totul prea urît, dar este milostiv. Iar cei sîrguitori de multe ori au întregă înțelepciune, postire și pustnicie dureroasă, dar sînt avari și grăitori de rău. Deci, se cade a nu ne lenevi spre cele mici, ca unele ce nu pot vătăma, pentru că picătura mică găurește piatra. Cele mari ale bunătăților vin oamenilor de la dumnezeiescul dar, iar relele ce ni se par a fi mici, prin noi înșine să le alungăm. Cel ce s-a luptat pentru cele mari, iar pe cele mici a defăimat, mult se va vătăma; căci Domnul nostru Iisus Hristos, ca un Tată adevărat, întinde mîna copiilor Lui, care de curînd au început a umbla, și izbăvindu-i de orice fel de primejdii, către cele mici ne îndeamnă a ne porni. Cel ce face pe cele mici, este lesne pornit spre cele mari.

Deci, dușmanul binelui, iarăși văzînd pe Sinclitichia întărindu-se împotriva lui, se necăjea, și, înțelegînd că tirania sa va fi surpată, începu un alt fel de răutate: i-a rănit organele glăsuitoare, ca să taie cuvîntul ei, părăindu-i-se că prin aceasta va

lăsa flămînde de dumnezeiescul cuvînt pe cele ce se apropiau de dînsa; dar, deși n-o mai puteau asculta, ele priveau la chinurile ei și se întăreau cu duhul, căci rănile cele trupești vindecă sufletele cele rănite, văzînd răbdarea și mărimea de suflet a fericitei.

Atunci altă ispită i-a dat vrăjmașul: o durere de măsea, care în 40 de zile i-a pricinuit stricăciune groaznică a gurii, încît nimeni nu putea să se apropie de ea. Cînd era trebuință să fie îngrijită, o mulțime de tămîie se ardea, pentru a intra la dînsa, și iarăși se depărta, din pricina mirosului celui greu și nesuferit. Fericita vedea pe împotrivă luptătorul și nicidecum nu cerea ajutor omenesc, arătînd prin aceasta bărbăția sa. Apoi, fiindcă cele adunate o rugau ca să ungă cu leacuri locul cel dureros, ea nu se îndupleca; căci socotea că prin aceasta se surpă preaslăvita sa nevoie.

De aceea cele adunate au trimis să cheme pe un oarecare doctor, ca doar ar putea s-o înduplece să dobîndească vindecarea. Iar ea nu voia, zicînd: "De ce mă atrageți pe mine de la această luptă? De ce căutați cele ascunse? De ce iscodiți ceea ce se face, nevăzînd pe cel ce o face?" Doctorul care era de față, zicea către dînsa: "Nu pentru vindecare ori mîngîiere întrebuițăm doctoria, ci pentru ca partea cea moartă, după obicei s-o îngropăm, ca să

nu strice împreună și pe cele sănătoase; căci ceea ce se aduce celor morți, aceasta facem și noi, pentru că dăm aloe, smirnă și mirsină amestecată cu vin".

Ea a primit sfatul, mai virtuos fiindu-i milă de cele adunate, care doreau ca ea să se vindece. Căci cine nu s-ar fi înspăimântat văzînd nevindecarea rănii? Cine nu s-a folosit, înțelegînd răbdarea fericitei? Cine nu s-a întărit, văzînd căderea vrăjmașului? Pentru că acolo el pusese rana, de unde ieșea izvorul cel de mîntuire și prea dulce al cuvintelor și ca o fiară mîncătoare de sînge izgonea toată sîrguința celor ce veneau la ea ca să audă cuvîntul. Vrăjmașul ca pe o femeie o defăima, căci nu știa cugetul ei cel cu bărbăție. Dar ea s-a nevoit trei luni și mai mult în acest fel și prin putere dumnezeiască își ținea tot trupul; deci nu primea cele folositoare spre întărirea lui, căci nu lua nici hrană. Și cum putea primi hrana, avînd atîta durere în trup? Apoi se depărtase de dînsa și somnul, tăindu-se de chinuri. Cînd era aproape de marginea biruinței și încununării ei, a văzut mulțime de îngeri, în strălucirea unei lumini negrăite, aproape de ușile raiului.

După vederea acestora a spus celorlalte ceea ce i se arătase, și le sfătuia a suferi cu vitejie și fără împușinare toate durerile; dar le-a mai spus că

după trei zile se va despărți de trup. Dar nu numai atât, ci și ceasul ducerii ei le-a arătat. Deci, sfârșindu-se vremea, fericita Sinclitichia s-a dus către Domnul, primind răsplata nevoițelor de la El, adică împărăția cerurilor, pe care făcă-se a o dobîndi noi toți, cu darul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava și stăpînirea în vecii vecilor. Amin.

